

> Retouradres Postbus 20401 2500 Ek Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH Assen

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Projectdirectie Gastransitie
Groningen

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 16 maart 2020

Betreft Tijdelijke maatregel Groningen gasveld gasjaar 2019-2020

Ons kenmerk

DGKE-PGG / 20045059

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Besluit

1. Inleiding

Met dit besluit wordt het winningsniveau uit het Groningen gasveld binnen het lopende gasjaar 2019-2020 met 1,1 miljard Nm³ verlaagd en vastgesteld op 10,7 miljard Nm³ in een qua temperatuur gemiddeld jaar.

Het is het beleid van het kabinet om de gaswinning uit het Groningen gasveld zo snel mogelijk te beëindigen. Het volledig beëindigen van de gaswinning uit het Groningen gasveld is naar de opvatting van het kabinet de beste manier om de veiligheid in Groningen te garanderen. Totdat de gaswinning is beëindigd, is het uitgangspunt dat er niet meer gas uit het Groningen gasveld wordt gewonnen dan strikt noodzakelijk is, terwijl tegelijkertijd maatregelen worden genomen om de hoeveelheid benodigd gas zo snel mogelijk omlaag te brengen. Daarbij wordt voortdurend gezocht naar manieren om de reductie van de gaswinning verder te versnellen.

Deze uitgangspunten zijn verankerd in de Mijnbouwwet.¹ Met ingang van 1 januari 2019 stelt de minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister van EZK) jaarlijks een operationele strategie vast, waarin wordt bepaald hoeveel gas uit het Groningen gasveld gewonnen mag worden door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) afhankelijk van het temperatuurverloop.

Deze regels zijn voor het eerst toegepast voor het huidige gasjaar 2019-2020. In het vaststellingsbesluit van 10 september 2019 (hierna: het vaststellingsbesluit) is de operationele strategie voor het gasjaar 2019-2020 vastgesteld.² Daarbij is bepaald dat NAM in een qua temperatuur gemiddeld jaar niet meer of minder mag winnen dan 11,8 miljard Nm³.

De Mijnbouwwet voorziet ook in mogelijkheden om gedurende het gasjaar het winningsniveau bij te stellen. Op 31 januari 2020 heeft Gasunie Transport Services B.V. (hierna: GTS) een substantiële afwijking gemeld ten opzichte van de raming van de vraag naar Groningengas waarop het vaststellingsbesluit is

¹ Wet van 17 oktober 2018 tot wijziging van de Gaswet en van de Mijnbouwwet betreffende het minimaliseren van de gaswinning uit het Groningenveld, Stb. 2018, nr. 371.

² Kamerstukken II 2018/19, 33 529, nr. 678.

gebaseerd. Concreet heeft GTS gemeld dat het winningsniveau in het lopende gasjaar met 1,1 miljard Nm³ kan worden verlaagd. Voor de effectuering van deze verlaging is een tijdelijke maatregel vereist, die NAM op grond van de Mijnbouwwet verplicht is uit te voeren.

Deze melding vormt de aanleiding voor het onderhavige besluit, waarmee ik een tijdelijke maatregel opleg aan NAM. Daarmee wordt voor een deel afgeweken van de operationele strategie als vastgesteld in het vaststellingsbesluit. De afwijking ziet op een nieuwe graaddagenformule en daarmee een verlaging van het winningsniveau voor het huidige gasjaar 2019-2020 naar 10,7 miljard Nm³ in een qua temperatuur gemiddeld jaar.

2. Wettelijk kader

2.1 Vaste jaarlijkse cyclus

Op basis van de Mijnbouwwet worden voor de vaststelling van de operationele strategie voor ieder gasjaar jaarlijks vaste stappen doorlopen.

De netbeheerder van het landelijke gastransportnet (GTS) stelt jaarlijks vóór 1 februari een raming op van de in een gasjaar benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas en de daarvoor benodigde capaciteit. GTS moet deze taak zo uitvoeren dat die optimaal bijdraagt aan de minimalisering van de winning uit het Groningen gasveld. GTS betreft bij de raming alle middelen die voor minimalisering kunnen worden ingezet (artikel 10a, eerste lid, onderdeel q en veertiende lid, Gaswet).

Vervolgens wordt die raming aan NAM toegezonden met het verzoek om een of meer operationele strategieën voor te stellen over de inzet van het Groningen gasveld, gelet op de raming van GTS (artikel 52c Mijnbouwwet). Een operationele strategie moet onder meer ingaan op de inzet van de winningsclusters en de inzet van gasopslag Norg voor het beperken van productiefuctuaties (artikel 1.3a.2 Mijnbouwregeling). Op basis van het voorstel van NAM wordt door de minister van EZK definitief een operationele strategie vastgesteld aan de hand van wettelijk vastgelegde afwegings- en motiveringscriteria (artikel 52d, eerste, tweede en vijfde lid, Mijnbouwwet).

2.2 Bijsturing gedurende het gasjaar

GTS moet een langdurige en substantiële afwijking van de inzet van de middelen en methoden of de vraag naar laagcalorisch gas ten opzichte van de raming aan de minister van EZK melden (artikel 10a, elfde lid, Gaswet).

De minister van EZK heeft de mogelijkheid om gedurende het gasjaar in te grijpen naar aanleiding van ontwikkelingen die van invloed zijn op de operationele strategie. In een limitatief aantal gevallen is de minister van EZK bevoegd om in aanvulling op of in afwijking van de vastgestelde operationele strategie aan NAM een tijdelijke maatregel op te leggen (artikel 52e Mijnbouwwet). Eén van die gevallen is de situatie waarbij uit een melding van GTS in de zin van de Gaswet blijkt dat de vraag naar gas uit het Groningen gasveld substantieel is gewijzigd ten opzichte van de raming waarop de operationele strategie is gebaseerd.

2.3 Winningsplicht

NAM is verplicht om de vastgestelde operationele strategie en eventueel opgelegde tijdelijke maatregel uit te voeren (artikel 52f Mijnbouwwet). Deze verplichting wordt ook wel aangeduid als de winningsplicht.

3. Procedure

GTS heeft op 31 januari 2020 aan mij een advies gezonden. Daarin heeft GTS een melding opgenomen in de zin van artikel 10a, elfde lid, Gaswet van een substantiële wijziging ten opzichte van de raming van 25 juli 2019 voor het gasjaar 2019-2020.³ Naar aanleiding van deze melding is GTS gevraagd een nieuwe graaddagenformule voor het gasjaar 2019-2020 op te stellen. Bij brief van 20 februari 2020 heeft GTS een nieuwe graaddagenformule voor het gasjaar 2019-2020 voorgesteld.

DGKE-PGG / 20045059

Bij brief van 27 februari 2020 heeft NAM bevestigd dat deze nieuwe graaddagenformule voor NAM operationeel uitvoerbaar is. Daarbij heeft NAM opgemerkt dat als gevolg van de verlaging van het winningsniveau het aantal productiefunctuaties in de clusters zal toenemen.

Naar aanleiding van de nieuwe graaddagenformule van GTS en de brief van NAM is het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) verzocht om de gevolgen van aanpassing van de graaddagenformule te beoordelen op veiligheid. Bij brief van 10 maart 2020 heeft SodM aangegeven dat de verlaging van de gaswinning voor het gasjaar 2019-2020 een positief effect heeft op de veiligheid en heeft SodM geadviseerd om de aangepaste graaddagenformule voor het gasjaar 2019-2020 aan NAM op te leggen.

4. Noodzaak tijdelijke maatregel

4.1 Inhoud melding

In haar advies van 31 januari en brief van 20 februari heeft GTS uiteengezet dat er sinds het vorige advies van 25 juli 2019 nieuwe informatie beschikbaar is gekomen die aanleiding heeft gegeven voor de melding. De melding heeft betrekking op veranderde omstandigheden in de inzet van de relevante middelen en methoden, zoals de gasopslag Norg en de stikstofinzet.

Ten eerste is het werkgasvolume in gasopslag Norg verruimd, door de toegestane druk te verruimen aan de boven- en ondergrens.⁴ De verruiming aan de ondergrens maakt 0,5 miljard Nm³ reeds in de opslag aanwezig kussengas beschikbaar. Dit kussengas kan in dit lopende gasjaar worden ingezet. Daardoor kan een eenmalige besparing van 0,5 miljard Nm³ op het benodigde winningsvolume uit het Groningen gasveld worden gerealiseerd.

Ten tweede is GTS tijdens de raming voor het gasjaar 2019-2020 uitgegaan van een planmatige stikstofinzet van 100%. GTS heeft op mijn verzoek in augustus 2019 geadviseerd over de mogelijkheid van een stikstofinzet hoger dan 100%, door structurele inzet van back-up middelen, en mij gemeld dat daar veel risico's aan verbonden zijn. ACM heeft deze conclusie onderschreven en gesteld dat er eerst ervaring dient te worden opgedaan met het sturen op stikstofinzet van 100%. Ten aanzien hiervan heb ik op 10 september 2019 aan de Tweede Kamer laten weten dat ik op basis van het nieuwe wettelijke systeem NAM kan opleggen om minder te winnen, indien tijdens het gasjaar 2019-2020 blijkt dat een hogere

³ GTS heeft op 31 januari 2019 een raming opgeleverd voor het gasjaar 2019-2020. Naar aanleiding van maatregelen van het kabinet om de gaswinning nog verder te beperken heeft GTS op 11 juni en 25 juli 2019 aanvullend geadviseerd. In het advies van 25 juli 2019 heeft GTS de definitieve graaddagenformule voor het gasjaar 2019-2019 opgeleverd en aangegeven dat de benodigde gasproductie uit het Groningenveld in het gasjaar 2019-2020 11,8 miljard Nm³ bedraagt in een qua temperatuur gemiddeld jaar (zie vaststellingsbesluit, paragrafen 3.1 en 3.5).

⁴ Instemmingsbesluit Norg van 10 september 2019, Kamerstukken II 2018/19, 33 529, nr. 678.

stikstofinzet haalbaar is en op basis hiervan substantieel minder Groningengas nodig is.⁵

DGKE-PGG / 20045059

GTS heeft in haar melding aangegeven dat in het eerste kwartaal van het lopende gasjaar (oktober 2019 tot en met december 2019) een gemiddelde stikstofinzet van 109%⁶ is gerealiseerd. Dit betekent dat in deze periode de back-up middelen van GTS inderdaad ingezet zijn. Dit heeft gedurende deze periode geleid tot een eenmalige besparing van circa 0,6 miljard Nm³ op het winningsvolume benodigd uit het Groningen gasveld, die kan worden verwerkt in een aangepaste graaddagenformule. In de brief van 20 februari 2020 geeft GTS wel aan dat het op dit moment nog steeds niet verstandig is om structureel van een stikstofinzet hoger dan 100% uit te gaan. GTS heeft reeds op 31 januari 2020 verduidelijkt dat deze besparing in gasjaar 2019-2020 geen effect heeft op de stikstofinzet, het benodigde volume of de benodigde capaciteit voor gasjaar 2020-2021.

In totaal leiden deze ontwikkelingen ertoe dat in het gasjaar 2019-2020 het winningsvolume eenmalig met 1,1 miljard Nm³ kan worden verlaagd van 11,8 miljard Nm³ naar 10,7 miljard Nm³ in een qua temperatuur gemiddeld jaar.

GTS meldt dat in het huidige gasjaar 2019-2020 ook een verdere daling van het te winnen Groningengas wordt gerealiseerd ten gevolge van het temperatuurverloop warmer dan gemiddeld. Deze daling ligt echter al besloten in de oorspronkelijke graaddagenformule en blijft ongewijzigd in de nieuwe graaddagenformule die GTS heeft geadviseerd.

4.2 Noodzaak tijdelijke maatregel

De melding van GTS noopt tot een afweging over de toepassing van mijn bevoegdheid om naar aanleiding van die melding een tijdelijke maatregel aan NAM op te leggen in de zin van artikel 52e Mijnbouwwet.

Ik constateer dat de winningsplicht van NAM als consequentie heeft dat NAM, bij uitblijven van een tijdelijke maatregel, ongewijzigd de huidige graaddagenformule uit het vaststellingsbesluit moet hanteren, anders gezegd 11,8 miljard Nm³ gas uit het Groningen gasveld in een gemiddeld jaar. De (temperatuurafhankelijke) besparingsmogelijkheden die GTS meldt, kunnen daarom alleen kunnen worden gerealiseerd binnen het huidige gasjaar indien de graaddagenformule en het winningsniveau worden aangepast. Daarvoor is een tijdelijke maatregel vereist die deze aanpassingen, gedeeltelijk in afwijking van de huidige operationele strategie, formaliseert.

Gelet op de kabinetsinzet om iedere reductiemogelijkheid te benutten, acht ik het noodzakelijk om aan NAM een tijdelijke maatregel op te leggen, gericht op maximale reductie van het winningsniveau in het lopende gasjaar. Uiteraard weeg ik daarbij de betrokken belangen zorgvuldig af. Daarop ga ik hierna in hoofdstuk 5 nader in.

⁵ Kamerstukken II 2018/19, 33 529, nr. 678.

⁶ Op te vragen via "download stikstofrapportage" op website

<https://www.gasunietransportservices.nl/netwerk-operations/transportinformatie/stikstof-overzicht>

5. Afweging

In dit besluit, waarmee gedeeltelijk wordt afgeweken van de operationele strategie als vastgelegd in het vaststellingsbesluit, is een afweging aan de orde van de betrokken belangen veiligheid en leveringszekerheid. Daarbij worden ook de specifieke wettelijke criteria in artikel 52d, tweede lid, Mijnbouwwet betrokken, die een nadere uitwerking zijn van de belangen van veiligheid en leveringszekerheid.⁷

5.1 Veiligheid

De zo spoedig mogelijke beëindiging van de gaswinning uit het Groningen gasveld is volgens het kabinet de beste manier om de veiligheid in Groningen op korte termijn te verbeteren en op langere termijn te garanderen. Immers door de verlaging van de winning neemt ook het seismisch risico af. Daarnaast speelt ook het maatschappelijk belang van de verbetering van de veiligheid. Met dit besluit worden alle mogelijkheden benut die naar aanleiding van de melding van GTS zijn ontstaan om de gaswinning gedurende het lopende gasjaar 2019-2020 verder te reduceren.

Als gevolg van deze tijdelijke maatregel blijft de operationele strategie voor het lopende gasjaar ongewijzigd. Hiermee wordt bedoeld dat de inzetvolgorde van de productieclusters als functie van het benodigde volume Groningengas op dagbasis niet verandert. Wel zullen de gewonnen hoeveelheden gas per cluster veranderen als gevolg van de verlaging van het winningsniveau, omdat uit clusters die achteraan staan in de inzetvolgorde minder zal worden gewonnen. Hierdoor zullen ook de fluctuaties in de clusters toenemen. Dit bevestigt NAM in haar brief van 27 februari 2020.

In dit verband geldt dat de zo spoedig mogelijke verlaging van het winningsniveau omwille van de veiligheid prioriteit heeft en zwaarder weegt boven een eventuele wijziging van het aantal productief fluctuaties. In het advies van 10 maart 2020 heeft SodM bevestigd dat het mogelijke effect van de productief fluctuaties op het seismische risico kleiner zal zijn dan de afname van het seismische risico door de verlaging van het winningsniveau. SodM heeft daarom ook geadviseerd om de tijdelijke maatregel op basis van de aangepaste graaddagenformule van GTS aan NAM op te leggen.

Voor de volledigheid merk ik op dat NAM met de opgelegde operationele strategie geen ruimte meer heeft om productief fluctuaties te beperken. In lijn daarmee constateer ik dat in artikel 4, derde lid, van het vaststellingsbesluit is bepaald dat NAM bij de uitvoering van de gaswinning uit het Groningen gasveld de prioriteit moet geven aan de uitvoering van de artikelen die zien op de clusterinzet, graaddagenformule en het winningsniveau boven de bepalingen in artikel 4 die zien op productief fluctuaties. Dit artikel blijft ongewijzigd.

5.2 Leveringszekerheid

Met leveringszekerheid wordt bedoeld dat eindafnemers van gas op het juiste moment en in de juiste kwaliteit (laag- of hoogcalorisch gas) en met de benodigde hoeveelheid worden beleverd, ook als de vraag hoog is.⁸

GTS heeft op grond van de Gaswet de wettelijke taak om voorzieningen te treffen in verband met de leveringszekerheid van gas. In het verlengde daarvan raamt

⁷ Kamerstukken II 2017/18, 34 957, nr. 14.

⁸ Kamerstukken II 2017/18, 33 957, nr. 3, p. 2.

GTS jaarlijks de benodigde hoeveelheid gas uit het Groningen gasveld die nodig is om eindafnemers te beleveren en moet GTS substantiële afwijkingen van die raming gedurende het jaar aan mij melden.

DGKE-PGG / 20045059

Binnen de wettelijke systematiek waarbij een tijdelijke maatregel wordt opgelegd naar aanleiding van een melding van GTS over een bijgesteld benodigd winningsniveau is het belang van leveringszekerheid geborgd. GTS zou immers geen wettelijke melding doen dat een lager volume Groningengas toereikend is om eindafnemers van gas te voorzien, als dat de leveringszekerheid in gevaar zou brengen.

5.3 Overig

Bij de vaststelling van de operationele strategie in het vaststellingsbesluit zijn de wettelijke criteria, genoemd in artikel 52d, tweede lid, beoordeeld en betrokken bij de belangenafweging. Deze criteria vormen nadere specifieke deelonderwerpen die uit de belangen van veiligheid en leveringszekerheid voortvloeien.

Nu ik in het voorgaande heb toegelicht dat deze overkoepelende belangen door deze tijdelijke maatregel uitsluitend positief (veiligheid) en neutraal (leveringszekerheid) worden beïnvloed, verwijs ik naar de bespreking van de specifieke wettelijke criteria in de context van de operationele strategie – die afgezien van de verlaging van het winningsniveau niet wijzigt – naar het vaststellingsbesluit.

Ten slotte wijs ik erop dat GTS in de brief van 20 februari 2020 heeft bevestigd dat de besparing op de productie uit het Groningen gasveld die door middel van deze tijdelijke maatregel in het gasjaar 2019-2020 wordt gerealiseerd, geen effect heeft op het benodigde volume en de benodigde capaciteit in het gasjaar 2020-2021 en de jaren die daarop volgen. Hieruit volgt dat er geen andere belangen spelen op de langere termijn dan hiervoor al zijn besproken.

Het voorgaande voert tot de conclusie dat ik conform het advies van SodM, gedeeltelijk in afwijking van de operationele strategie in vaststellingsbesluit, aan NAM een tijdelijke maatregel opleg conform de melding en nieuwe graaddagenformule van GTS.

6. Besluit

Gelet op de melding van GTS opgenomen in het advies van 31 januari 2020, de brief van GTS van 20 februari 2020, het advies van SodM van 10 maart 2020 en gelet op artikel 52e, tweede lid, Mijnbouwwet en de op basis daarvan gemaakte afweging, neem ik het volgende besluit.

Besluit:

Artikel 1 (tijdelijke maatregel)

1. In afwijking van artikel 2, eerste en tweede lid, van het besluit van 10 september 2019, kenmerk DGKE-PGG/19190924, wint NAM in het gasjaar 2019-2020 de totale hoeveelheid gas uit het Groningen gasveld die nodig is voor de leveringszekerheid, op basis van de volgende graaddagenformule:

$$\text{Groningenvolume [bcm]} = -8,5859 + 0,008387 * \text{gd}$$

2. Dit betekent voor het gasjaar 2019-2020 een gasproductie van 10,7 miljard Nm³ bij een jaar met een gemiddeld temperatuurprofiel.

Artikel 2 (inwerkingtreding)

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking van dit besluit.

Artikel 3 (bekendmaking)

Dit besluit wordt bekend gemaakt door toezending aan NAM, als houder van de winningsvergunning Groningen gasveld.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Tegen dit besluit kan degene wiens belang daarbij rechtstreeks is betrokken, binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag. Dit besluit is verzonden op de in de aanhef van dit besluit vermelde datum.